



## Tillid til mennesket - tro på fremtiden

Socialdemokratiets idégrundlag er den demokratiske socialisme.

Vort mål er at frigøre mennesket, sikre dets tryghed og give det mulighed for frit at bestemme sit liv i ansvarlighed overfor sig selv, fællesskabet, naturen og de kommende generationer.

Den demokratiske socialisme bygger på respekten for mennesket og viljen til at skabe lige muligheder for alle. Alle mennesker må have lige ret uanset køn, race og tro.

For Socialdemokratiet er kravet om menneskets frihed uløseligt forbundet med kravet om arbejde til alle, økonomisk retfærdighed og lige adgang til samfundsgoderne.

Demokratisk socialisme er modstykket til enhver form for diktatur og til kapitalismens ulighed.

Socialdemokratiets ideer bygger på tillid til mennesket og tro på fremtiden.

## Vi kæmper for friheden

Menneskets værdighed skal respekteres. Derfor værner vi om retssamfundet og de grundlæggende menneskerettigheder.

Ægte frihed eksisterer kun, når både politiske og sociale frihedsrettigheder består.

Enhver borger skal have ret til medbestemmelse om sin egen hverdag og om samfundets indretning på alle niveauer.

Vi vil et samfund, hvor der er plads til alle og brug for alle. Ingen skal holdes ude.

Friheden til at ytre sig, til at udføre politisk arbejde, og til at demonstrere og strejke, må på ingen måde antastes.

Ret til uddannelse og arbejde er fundamentale rettigheder.

Samfundet skal have styrke til at hjælpe alle på vej til en aktiv tilværelse, hvor det enkelte menneskes egne kræfter bruges bedst muligt.

Et frit samfund forudsætter frihed til at søge ny viden og erkendelse. Forskningens frihed er fundamental for samfundets frihed. Forskningens frihed og anvendelsen af forskningens resultater skal udøves under ansvar over for naturen og det menneskelige fællesskab.

Rettigheder giver frihed. Frihed fra undertrykkelse og frygt.

Men rettigheder kræver også, at man tager et ansvar.

Et moderne velfærdssamfund med frihed og tryghed for alle borgere vil kun udfolde sig, når alle føler et ansvar for sin egen tilværelse. For familien og venner. For naboer og arbejdskammerater. For de udsatte grupper og dem, der mangler sociale netværk.

Princippet "Ingen rettigheder uden pligter, ingen pligter uden rettigheder" er et godt udtryk for Socialdemokratiets holdning.

## Vi kæmper for ligheden

Frihed og lighed er ikke hinandens modsætninger, men hinandens forudsætninger eftersom reel frihed forudsætter, at alle

gives lige muligheder for at udfolde sin frihed.

Det betyder, at vi ikke skal være ens. Tværtimod er det en stor rigdom at mennesker er forskellige.

Vi skal indrette samfundet, så alle kan udfolde sine evner efter eget ønske under hensyn til fællesskabet.

Der skal være lighed for loven.

Lighed og ligestilling mellem mand og kvinde skal være en selvfølge.

Socialdemokratiet vil arbejde for ældres og handicappedes ret til indflydelse og ret til selv at forme deres egen tilværelse.

Der skal ske en udjævning af sociale og økonomiske skel.

Lighed er også ideen om lige ret til uddannelse for alle - både faglig og boglig uddannelse uanset indkomst og bopæl - og lige ret til arbejde ud fra egne forudsætninger. Lighed skal være demokratiets grundvold ud fra ideen om alle menneskers ligestilling.

Socialdemokratiet ønsker at sikre mangfoldigheden i erkendelse af menneskers forskellighed.

Men vi mener ikke, at sociale og økonomiske forskelle mellem mennesker befordrer vækst og dynamik.

De nordiske velfærdssamfund, der er udviklet under socialdemokratisk ledelse, er historiske og internationale eksempler på, at stræben mod social retfærdighed og økonomisk effektivitet godt kan gå hånd i hånd.

## **Vi kæmper for solidaritet**

Solidaritet er vilje til sammenhold, også med at give en hånd til fattige og svage - internationalt og nationalt uanset race og tro.

Socialdemokrater tror på, at sammenholdet mellem mennesker er den vigtigste drivkraft for fremskridt og det bedste værn mod uret.

Den demokratiske arbejderbevægelses historie er historien om det politiske og faglige sammenhold som den skabende kraft bag det moderne velfærdssamfund.

Det er sammenholdet mellem lønmodtagerne, der har givet imponerende resultater i den faglige kamp for bedre løn- og arbejdsvilkår.

Socialdemokratiets forestilling om solidaritet er et krav om at sætte hensynet til helheden over særinteresser. Det er et krav om støtte og tolerance overfor de svage og dem, der trues af isolation og passivitet, fx de arbejdsløse, de syge, de handicappede samt de fremmede i vores samfund.

Solidaritet er også aktiv afstandtagen fra racisme og fremmedhad. Det er ikke gennem den ene kulturs kamp mod den anden, men gennem en fælles aktiv indsats for kulturel sameksistens, vi kan hjælpe hinanden til fortsat at opnå resultater i den faglige og politiske kamp for bedre livsvilkår. En succesrig integration forudsætter positiv medvirken fra både samfundet og de fremmede.

Den største udfordring i det højteknologiske samfund er, at forhindre at mennesket overflødiggøres.

Skræmmebilledet er et samfund, hvor et betydeligt mindretal varigt holdes ude og er afhængig af overførselsindkomster fra dem, der er i arbejde.

Socialdemokratiets idé om solidaritet er et opgør med dette skræmme billede.

## **Vi kæmper for demokratiet**

Demokrati betyder frie valg, flertalsstyre, mindretalsrettigheder og ytringsfrihed.

For Socialdemokratiet er demokratisk socialisme det konsekvent gennemførte politiske, sociale og økonomiske demokrati.

For Socialdemokratiet er et fuldt udviklet demokrati også ensbetydende med social tryghed og lighed, et godt uddannelsessystem, samt medejendomsret, medindflydelse og medbestemmelse på egen arbejdsplads og i lokalsamfundet.

Demokratiet kan kun udvikles og bevare sin livskraft, når der er mange, der er engageret i at træffe de fælles beslutninger. Dette forudsætter en konstant stræben for at bevidstgøre og udvikle den enkeltes selvstændige stillingtagen.

Det er afgørende med livskraftige politiske partier, folkelige organisationer, græsrodsbevægelser og en aktiv fagbevægelse, samt en politisk alsidig, fri og kritisk presse, radio og TV.

Det repræsentative demokrati kendetegnes ved, at alle, der tager beslutninger på andres vegne, står til ansvar for og vælges af dem. De folkevalgte repræsentanters opgaver er at lægge de overordnede linier for hele samfundet ud fra et helhedssyn,

prioritere og fordele ressourcerne og samtidig fremkomme med ideer til løsninger på samfundets problemer.

Et repræsentativt folkestyre uden folkelig medleven og deltagelse bliver nemt et redskab for kapitalinteresser, bureaukrater og professionelle medier. Det er en nærliggende risiko, at regeringsmagten vedvarende samles hos de samme grupper, der behersker medierne og de store virksomheder. Det skaber en politisk magtesløshed og fører til stadig lavere valgdeltagelse.

Vrangbilledet er et system uden egentlige politiske partier eller folkeligt engagement, hvor valgene er en holdningsløs popularitetskonkurrence mellem enkeltpersoner.

Nærdemokratiet må styrkes. Socialdemokratiet ønsker at sprede beslutning og ansvar, således at afgørelser bliver taget af de berørte. For os er demokrati mulighed for indflydelse for den enkelte på de fællesskaber man indgår i til hverdag.

Folketinget må styrkes overfor organisationer og bureaukrati også i det europæiske samarbejde. Der må opbygges stærke demokratisk valgte organer i det internationale samarbejde. Decentralisering må ikke udvikle sig til flertalsdiktatur. Tolerance og forhandling er nøgleord i Socialdemokratiets demokratiopfattelse.

Decentraliseringen af opgaver ud til kommunerne og amterne skal følges af størst mulig selvforvaltning under aktiv medvirken fra brugere og ansatte, men således at det ikke må gå ud over hensynet til helheden og til samfundets svage grupper.

Demokratiet skal styrkes, ved at alle ansatte inddrages i de beslutninger, der vedrører deres virksomhed.

Lønmodtagernes opsparing og medejendomsret styrker økonomien ved at øge den samlede kapitaldannelse.

Lønmodtagernes medbestemmelse nyttiggør den viden og de erfaringer, ansatte har til gavn for produktion og beskæftigelse.

For Socialdemokratiet går der en lige linie: Fra det politiske demokrati med frie valg og borgerrettigheder. Til det sociale demokrati med tryghed, ligelig fordeling og en veludviklet og decentral offentlig sektor. Frem til det økonomiske demokrati, hvor lønmodtagernes medejendomsret og medbestemmelse virkeliggøres i mange forskellige former tilpasset den enkelte branches og virksomheds behov.

## **Vi kæmper for natur og miljø**

Økologi er vigtigere end økonomi. Langsigtede interesser i miljøet er vigtigere end kortsigtede økonomiske interesser.

En beskæftigelses- og velfærdskabende økonomisk udvikling kan udmærket forenes med økologisk tænkning og opgør med ressourcensvineriet.

Omvendt er misvækst, underudvikling og forældet teknologi årsag til nogle af de værste miljøødelæggelser.

Socialdemokratiets klare mål er en bæredygtig udvikling. Den har som forudsætning, at miljøsynspunkter indgår med afgørende vægt i ethvert nyt projekt og ethvert politisk initiativ. En effektiv og omfattende forskning skal medvirke til at sikre, at den nødvendige viden som grundlag herfor altid er til stede.

Miljøødelæggelse skal forebygges allerede ved valg af teknologi og produkt. Produkterne må have en længere holdbarhed og kunne genanvendes, eller biologisk nedbrydes. Vi ved, at efterfølgende "rengøring" efter miljøbelastende processer og produkter er en alt for dyr og uholdbar løsning. Vi må komme ressourceløseriet til livs, herved reduceres råvareforbruget og affaldsmængderne. Omkostningerne ved oprydning bæres af forurenere. Ødelæggelse af naturen kan kun undgås, hvis det enkelte menneske, den enkelte husholdning og den enkelte virksomhed er indstillet på dybtgående ændringer i forbrugsmønstre, produktions- og dyrkningsmetoder. Der skal ske omlægning til grøn teknologi og væsentlige besparelser på forbruget af energi, vand og andre naturgivne ressourcer. Der må arbejdes for en øget forskning i frembringelse af nye og ikke forurenende energikilder.

Erhvervs-, trafik- og energiområdet er oplagte områder, hvor hensyn til miljøet skal veje tungest både i den nationale og internationale indsats.

Der skal ske en forskydning fra individuel transport til kollektiv transport, samtidig med at den kollektive transport forbedres, skal godstransport på jernbane generelt styrkes. Trafiksikring må prioriteres højt og mulighederne for færdsel til fods og på cykel skal udbygges.

Vi skal ikke afskaffe den mobilitet, det enkelte menneske har fået med bilen. Men både på de lange distancer og i nærtrafikken skal der udvikles en bedre og hurtigere kollektiv trafikbetjening. Vi skal skærpe kravene til nedsættelse af bilernes forurening. Støjgener skal bekæmpes, og trafikplanlægningen skal sikre både mod støj og forurening i boligområder.

Afgifter og takster skal understøtte de nødvendige omstillinger, og miljøødelæggelser skal følges op af skærpede sanktioner.

En politisk forudsætning for positive bæredygtige ændringer på miljøområder er viden og forståelse. Derfor skal oplysning og aktiv formidling prioriteres højt. Samfundskontrollen til udnyttelse af nationale energikilder og udvikling af miljøvenlige energiformer skal sikres.

Det internationale samarbejde om miljøet skal styrkes. Vigtige udfordringer er at redde regnskoven, havene og floderne samt modvirke "drivhuseffekten" og undgå yderligere ødelæggelse af ozonlaget.

Forurening kender ingen grænser. Derfor kræver bekæmpelse af forureningen, at landene overdrager suveræniteten til effektive internationale organer, men det må ikke forhindre landene i at gå videre i bestræbelserne.

Dårligt arbejdsmiljø fører til menneskelige tragedier i form af ulykker og erhvervs sygdomme. Alt for mange tvinges over som modtagere af førtidspension.

Et godt arbejdsmiljø både fysisk og psykisk skal sikres gennem en forebyggende indsats og ved sådanne krav til materialer og arbejdsprocesser, at de ansattes helbred ikke bringes i fare. Hensynet til de ansattes sikkerhed og sundhed skal altid gå forud for virksomhedens økonomi og eksistens.

Tilsidesættelse af miljø- og arbejdsmiljølovgivningen skal kunne straffes ikke bare med bøde, men også med frihedsberøvelse.

For den internationale samhandel skal aftales klare regler, der forhindrer konkurrence på dårligt miljø, dårlig standard og social dumping.

## **Vi arbejde for kulturel frihed og mangfoldighed**

Socialdemokratiet vil arbejde for en mere åben kulturpolitik. Vi vil give kvaliteten, kreativiteten og den danske identitet mulighed for at overleve den massive, mediekaliserede påvirkning fra den europæiske og amerikanske enhedskultur.

Vi vil støtte kulturpolitiske reformer, der tilgodeser såvel det etablerede kulturliv som vækstlaget af avantgardekunstnere og de brede, lokale og folkelige kulturinitiativer.

Vi erkender betydningen af den kulturelle mangfoldighed og må indrette lovgivningen efter dette. Derfor må der afsættes flere midler til enkeltstående lokale og landsdækkende aktiviteter.

Danmark er et af de få lande i Europa, der kan opfattes som en homogen region. Derfor skal der afsættes ekstra midler til synliggørelsen af den danske kultur specielt i det øvrige Europa. Vi vil med vore oplysningsforbund, biblioteker og folkehøjskoler kunne yde et vigtigt bidrag til udviklingen af et demokratisk Europa.

En sådan indsats vil også støtte såvel turismen som eksportindustrien. I sådanne fremstød vil der være behov for, at der skabes et koordinerende organ mellem erhvervsliv og kulturen. Et kulturens Team-Danmark.

Folkekirken bevares med Folketinget som øverste instans. Nærdemokratiet i folkekirken skal udbygges.

## **Vi kæmper for økonomisk nyordning**

Målet er arbejde til alle og tryghed i ansættelse.

Det nås kun ved stærk, bæredygtig og målrettet erhvervsudvikling samt økonomisk nyordning.

De åbne markeder, den internationale konkurrence og arbejdsdeling samt det fri forbrugsvalg er drivkraften for teknologisk udvikling og stigende velfærd.

Derimod viser al erfaring, at planøkonomi og formynderi betyder stagnation og fattigdom.

Men markedøkonomien i sig selv fjerner ikke arbejdsløshed og dybe sociale skel og kan derfor ikke stå alene. Markedøkonomien skal følges op af politiske reformer.

Samspillet mellem en stærk og velfungerende offentlig sektor og det private erhvervsliv er nødvendigt for fuld beskæftigelse og en rimelig fordeling af velstanden.

Staten, amterne og kommunerne skal sammen med erhvervslivet forbedre konkurrenceevnen.

Der sikres ret til betalt frihed til uddannelse, både i offentlige og private virksomheder.

Nationalt og overnationalt skal de folkevalgte myndigheder sætte de rammer, erhvervslivet skal virke indenfor: Miljøkrav til produkter og processer. Krav til arbejdsvilkår og social velfærd for de ansatte. Kontrol med monopoler og multinationale virksomheder.

Omstilling til bæredygtig udvikling og beskæftigelse kræver samarbejde mellem den offentlige sektor og erhvervslivet. Om forskning og produktudvikling, så ny, ren teknologi kan anvendes i hurtig takt. Om opdyrkning af nye markeder. Om at skaffe investeringskapital.

Der er brug for et samarbejde på tværs af gamle skel.

Det er nødvendigt at sikre lønmodtagernes medindflydelse og medejendomsret. Den vil i praksis antage mange former.

Samarbejde mellem private og offentlige virksomheder, pensionskasser og andre finansielle institutioner kan give liv til nye initiativer, og skabe grundlag for en demokratisering af erhvervslivet.

Forældede barrierer for offentlig erhvervsaktivitet skal fjernes.

Samarbejdet skal styrkes mellem virksomhederne indbyrdes. Mellem ledelse og ansatte på den enkelte arbejdsplads. Mellem erhvervslivets og arbejdsmarkedets organisationer, staten, amter og kommuner.

Samfundet skal fremme initiativ og talent i erhvervslivet. Der er brug for kreativitet og folk, der kan tænke nyt på alle niveauer i virksomhederne og inde for det offentlige.

Det nye arbejdsliv, hvor skellet mellem arbejde og fritid udviskes, er en spændende udfordring, der også åbner mulighed for skabelse af varige jobs i dette nye grænsfeldt.